

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/132/2024
Identifikačné číslo spisu: 6121301132
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:6121301132.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne U. O., narodenej XX. L. XXXX, B. XX/XX, XXX XX F., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Filip Balla s.r.o., Hlavná 15/24, 040 01 Košice - mestská časť Staré Mesto, IČO: 56 101 716, proti žalovanej Z. B., narodenej X. R. XXXX, F. L. XXXX/X, XXX XX F.E., zastúpenej advokátom JUDr. Ambrózom Motykom, SNP 7, 091 01 Stropkov, o zaplatenie 848,01 eur, vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 1C/20/2021, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 6. februára 2024 sp. zn. 3Co/49/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má proti žalobkyňi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Svidník rozsudkom z 5. októbra 2022 č. k. 1C/20/2021-70 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“ alebo „rozsudok súdu prvej inštancie“) zamietol žalobu (prvá výroková veta) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyňi v rozsahu 100 % (druhá výroková veta).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že žalobkyňa sa podanou žalobou voči žalovanej domáha vydania bezdôvodného obohatenia za obdobie od 16. apríla 2019 do 16. apríla 2021, ktoré mala žalovaná získať užívaním pozemku vo vlastníctve žalobkyne bez právneho dôvodu a bez platenia nájomného.

1.2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa ust. § 77 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 1 ods. 1, § 2 ods. 6, § 19 ods. 1, § 23 ods. 1, 5 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej aj len „zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov“) a konštatoval, že žalobu je nutné zamietnuť pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobkyne.

1.3. Z vykonaného dokazovania zistil, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností zapísaných na

LV č. XXXX, k. ú. F., a to pozemku parc. č. KNC č. XXXX/XX - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 3 617 m² a pozemku parc. č. KNC č. XXXX/XX - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 294 m². Na parcele č. CKN č. XXXX/XX sa nachádza bytový dom súp. č. XXXX, ktorého súčasťou je aj byt č. X, zapísaný na LV č. XXXX, k. ú. F., ktorého výlučnou vlastníčkou je žalovaná, táto je zároveň aj podielovou spoluvlastníčkou spoločných častí a zariadení bytového domu v podiele XXXX/XXXXX. Na parcele CKN č. XXXX/XX je zriadené vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. v prospech vlastníkov bytov a nebytových priestorov bytového domu. Žalobkyňa sa stala vlastníčkou nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX v roku 2017 a výlučné vlastníctvo nehnuteľností nadobudla na základe dohody o vyporiadaní BSM z 3. októbra 2019. Medzi stranami nebolo sporné, že parcela CKN č. XXXX/XX obkolesuje parcelu CKN č. XXXX/XX, na ktorej je postavený bytový dom a uvedený pozemok slúži ako prístupová komunikácia, zeleň, parkovacie miesta, ktoré sú v užívaní vlastníkov bytov a nebytových priestorov.

1.4. Súd prvej inštancie uviedol, že v zmysle § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, vzniklo zákonné vecné bremeno k pozemku, z ktorého sú oprávnení všetci vlastníci bytov a nebytových priestorov v bytovom dome a ktoré sa vzťahuje nielen na pozemok zastavaný bytovým domom (CKN č. XXXX/XX), ale aj na príľahlý pozemok (CKN č. XXXX/XX). Pozemok parc. č. XXXX/XX posúdil ako príľahlý pozemok, ktorý s pozemkom zastavaným bytovým domom tvorí jeden funkčný celok a slúži na zabezpečenie dostatočne kvalitného užívania jednotlivých bytov a nebytových priestorov v bytovom dome. Žalovaná, ako aj ostatní vlastníci bytov a nebytových priestorov v bytovom dome nemajú reálnu možnosť dostať sa do vchodu bytového domu inak, než po uvedenej parcele a rovnako to platí aj pre možnosť vjazdu do všetkých garáží predmetného bytového domu. Keďže žalobkyňa vlastnícke právo k pozemkom pod bytovým domom i k pozemku parc. č. CKN XXXX/XX nadobudla v čase, kedy už bolo na uvedených pozemkoch zo zákona zriadené vecné bremeno v prospech žalovanej v zmysle § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, nemá nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/49/2014. Nárok na finančnú náhradu je len jeden a má ho len ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý ho vlastnil v čase vzniku vecného bremena, v danom prípade v čase účinnosti zákona o vlastníctve bytov k 1. septembru 1993. Ďalší vlastník zaťaženej nehnuteľnosti už nadobudol pozemok aj s vecným bremenom, a preto nie je možné, aby ako ďalší nadobúdateľ už zaťaženého pozemku s už existujúcim vecným bremenom sa domáhal finančnej náhrady za jeho vznik. Bolo vecou pôvodného vlastníka pozemku, či si nárok na túto finančnú náhradu uplatní alebo nie. V zápornom prípade nárok neprechádza na nového majiteľa, teda na žalobkyňu.

1.5. Navyiac mal súd prvej inštancie za to, že s vlastníctvom bytov je nerozlučne spojené spoluvlastnícke alebo iné spoločné právo k pozemkom, na ktorom je nehnuteľnosť postavená a z tohto dôvodu jednotliví vlastníci bytov predstavujú podľa § 77 CSP nerozlučné procesné spoločenstvo. Pokiaľ sa preto na konaní nezúčastnia všetci nerozluční spoluvlastníci, súd nemôže návrhu vyhovieť aj pre nedostatok vecnej pasívnej legitímácie z hmotného práva.

1.6. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 6. februára 2024 č. k. 3Co/49/2023-101 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (prvá výroková veta) a priznal žalovanej voči žalobkyňi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (druhá výroková veta).

2.1. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

2.2. Odvolací súd na základe odvolacej námietky žalobkyne nevykonanie navrhnutých dôkazov súdom prvej inštancie nevyhodnotil ako odňatie možnosti konať pred súdom, keď žalobkyňou označené dôkazy v zhode so súdom prvej inštancie nepovažoval za potrebné vykonať s tým, že otázky, ktoré žalobkyňa uvedenými návrhmi chcela vyriešiť, neboli pre posúdenie predmetnej veci potrebné.

2.3. Odvolací súd po preskúmaní veci konštatoval správnosť záverov súdu prvej inštancie o charaktere nehnuteľnosti, pozemku parc. č. XXXX/XX ako príslušného pozemku. Vzhľadom na to mal za právne udržateľný aj nadväzujúci právny záver o existencii zákonného vecného bremena vo vzťahu k tomuto pozemku v zmysle § 23 ods. 1, 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Z uvedeného potom vyplýva aj správnosť záveru súdu prvej inštancie o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, ktorý má svoju oporu aj v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2016 pod označením R 73/2016.

2.4. Záver o nedostatku aktívnej legitímácie žalobkyne z dôvodu, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov jej nepatrí, podľa odvolacieho súdu zodpovedá obsahu, účelu a zmyslu zákonnej úpravy, ako aj ustálenej judikatúre. Žalobkyňa závery vyplývajúce z judikatúry spochybnila už v rámci svojich vyjadrení v priebehu prvoinštančného konania, ako aj v podanom odvolaní, a to tvrdením, že tieto sú v rozpore s čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na aktuálnu rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 654/2023 konštatoval, že „Právne závery vyslovené v R 73/2016 ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach posúdil ako ústavne súladné (napr. II. ÚS 323/2017, III. ÚS 276/2021). Ani v tejto veci ústavný súd nevidel dôvod sa od týchto rozhodnutí odchyliť.“ Z tohto dôvodu považoval námietky žalobkyne týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie vo vzťahu k posúdeniu právneho režimu sporných pozemkov a následného konštatovania absencie aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne za nedôvodné. S poukazom na túto skutočnosť nepovažoval za potrebné zaoberať sa ostatnými odvolacími dôvodmi.

2.5. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP; navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Uplatnila si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

3.1. Dovolateľka uviedla, že odvolací súd postupoval nesprávne, keď nekriticky prebral argumentáciu súdu prvej inštancie. V napadnutom rozsudku sa riadne nevysporiadal s jej argumentáciou týkajúcou sa odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. h) a e) CSP. Rozsudok odvolacieho súdu považuje za arbitrárny, porušujúci právo na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie nevykonával dôkazy, navrhnuté žalobkyňou na zistenie rozhodujúcich skutočností, a to výsluch žalovanej a nariadenie znaleckého dokazovania. Zamietnutie návrhu na vykonanie výsluchu žalovanej bolo v rozpore so zákonom a nebolo náležite odôvodnené. Poukázala na závery právnej doktríny, podľa ktorej súd jednoznačne pochybí, ak zamietne návrh na vykonanie dôkazu, ktorý je spôsobilý priniesť ďalšie relevantné skutkové zistenia, a ktorého vykonanie je prípustné, pretože takýmto postupom sťažuje dôkaznú pozíciu strany sporu, čo môže nespravodlivo rezultovať v neunesení jej dôkazného bremena a neodôvodnene sa vzdávať od želaného a možnej miery zistenia skutkového stavu (Molnár, P.: Civilný sporový poriadok, 1. vydanie, Praha, C.H.Beck, 2016, s. 1240). Argumentácia odvolacieho súdu v odôvodnení rozsudku o tom, že ňou navrhované dôkazy nepovažoval za potrebné vykonať, nakoľko podstatné pre vyriešenie veci bolo právne posúdenie veci, čo súd prvej inštancie dostatočne a správne hodnotil aj bez výsluchu žalovanej a nariadenia znaleckého dokazovania podľa § 207 CSP, neobstojí. Pre rozhodnutie vo veci mohlo mať zásadný význam ozrejmienie skutkového tvrdenia, či žalovaná alebo ostatní vlastníci bytov na spornej nehnuteľnosti parkujú svoje motorové vozidlá, či využívajú jej časť ako záhradky. Pokiaľ by sa vykonaným dokazovaním zistilo, že žalovaná tento pozemok užíva aj na parkovanie motorových vozidiel, ako záhradku alebo inak, tieto spôsoby užívania presahujú rámec nevyhnutnosti v zmysle príslušných ustanovení zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a žalovaná sa na úkor žalobkyne bezdôvodne obohacuje. Odvolací súd sa s touto argumentáciou obsiahnutou v odvolaní vysporiadal nesprávnym spôsobom, keď ignoroval fakt, že súd prvej inštancie nevykonanie výsluchu žalovanej

neodôvodnil. Z tohto dôvodu je rozsudok odvolacieho súdu arbitrárny. Procesnému právu účastníka navrhnúť dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch a dôkazoch rozhodnúť, ale tiež pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo tak neurobil. Nevyhovenie dôkazného návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Odvolací súd aj súd prvej inštancie nevykonaním navrhnutých dôkazov bez dostatočného odôvodnenia porušili právo žalobkyne na spravodlivý proces kvalifikovaným spôsobom.

3.2. Dovolateľka ďalej namietala nesprávny právny záver odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie s tým, že jednotliví vlastníci bytov v bytovom dome, ktorý je postavený na pozemku parc. č. XXXX/.XX vo výlučnom vlastníctve žalobkyne, a ktorý je obkolesený pozemkom parc. č. XXXX/.XX vo výlučnom vlastníctve žalobkyne, tvoria nerozlučné procesné spoločenstvo podľa § 77 CSP. Právne postavenie vlastníkov bytov v bytovom dome nespĺňa zákonnú definíciu nerozlučného spoločenstva; výrok o povinnosti žalovanej sa nemusí vzťahovať na ostatných vlastníkov bytov v dotknutom bytovom dome a žalobkyňa sa môže rozhodnúť, voči ktorým subjektom svoje samostatné hmotnoprávne nároky titulom bezdôvodného obohatenia uplatní. Konajúce súdy nesprávne stotožnili obsah pojmu nerozlučné spojenie vlastníctva bytu so spoluvlastníctvom alebo iným spoločným právom k pozemku použitého zákonodarcom v § 13 ods. 1 a § 23 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov s procesným inštitútom nerozlučného spoločenstva podľa § 77 CSP, ktoré má diametrálne odlišný obsah.

3.3. Vo veci konajúce súdy v celom rozsahu neprihliadali na základné princípy právneho štátu a výhradne formalisticky pristúpili k údajnému naplneniu zákonných podmienok zákonného vecného bremena. Poukázala na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL ÚS 38/1995 z 3. apríla 1996 a sp. zn. PL ÚS 4/2000 zo 4. júla 2000, podľa ktorých Národná rada Slovenskej republiky nie je oprávnená priamo zákonom vyvlastniť alebo nútene obmedziť vlastnícke právo. V dôsledku predmetného vecného bremena zriadeného zákonom o vlastníctve bytov a nebytových priestorov žalobkyňa ako vlastníčka pozemkov nemôže s dotknutými nehnuteľnosťami voľne nakladať, užívať ich, udržiavať ich, zabrániť znehodnoteniu alebo skaze, ani z nich nemôže mať primeraný výnos. Takýmto vlastníkom ostáva iba holé vlastníctvo, vlastník je síce formálne evidovaný ako vlastník, ale nemôže realizovať oprávnenia, ktoré sú obsahom vlastníckeho práva. Možnosť nakladania s nehnuteľnosťami je taktiež značne obmedzená. Naproti tomu žalovaná ako vlastníčka bytov a nebytových priestorov nachádzajúcich sa v bytovom dome je oprávnená bezodplatne užívať zákonné vecné bremeno zriadené bytovým zákonom k nehnuteľnostiam. Tento stav má za následok skutočnosť, že vlastníci bytov a nebytových priestorov nemajú žiadnu motiváciu ani záujem pristúpiť k vysporiadaniu vlastníckych práv k pozemkom, na ktorých bytový dom stojí, pretože tieto pozemky užívajú de facto bezodplatne. Poukázala na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 388/2018 zo 16. októbra 2018 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžsk/122/2019 z 25. novembra 2020.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne odmietol a priznal jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4.1. Dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považuje za dostatočne odôvodnený. V napadnutom rozsudku sa súd jasne a zrozumiteľne vysporiadal so všetkými podstatnými námietkami žalobkyne a jednotlivé dôkazy vyhodnotil podľa svojej úvahy. V dovolaní žalobkyne len opakuje svoju argumentačnú názorovú líniu, s ktorou sa v posudzovanej právnej veci nižšie súdy nestotožnili, pričom súdy oboch stupňov poskytli v tomto smere vyčerpávajúcu hmotnoprávnu argumentáciu. K námietke žalobkyne, že rozsudok odvolacieho súdu je arbitrárny, uviedla, že súd prvého stupňa a rovnako aj odvolací súd posúdili skutkový stav veci na základe platných právnych predpisov a ustálenej judikatúry. Svoje rozsudky odôvodnili dostatočným a preskúmateľným spôsobom. V žiadnom prípade nie je možné takéto výstižné a pomerne rozsiahle odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu považovať za procesne arbitrárne, či formalistické, len z dôvodu, že právna argumentácia súdu nekorešponduje s názorom dovolateľky.

4.2. Nesúhlasila s tvrdením žalobkyne, že vykonanie vylúčeného žalovanej by mohlo mať pre rozhodnutie vo veci zásadný význam. Žalovaná rozhodne poprela, že by na parc. č. XXXX/XX mala zriadenú záhradku, a taktiež tvrdí, že tento pozemok nepoužíva ako súkromné parkovisko, keďže ani nevlastní motorové vozidlo. Odvolací súd sa s námietkou nevykonania navrhnutých dôkazov dôsledne vysporiadal a vec správne posúdil. Ak súd nevykonával všetky žalobkyňou navrhované dôkazy, nejde o vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože to neznamená, že by strana sporu - žalobkyňa bola vylúčená z možnosti uplatniť svoje procesné práva v dôsledku nesprávneho postupu súdu. K tomu poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. apríla 2012 sp. zn. 6Cdo/51/2012.

4.3. Okrem procesnej neprípustnosti dovolania žalobkyne ho mala i za materiálne nedôvodné. V predmetnom spore vznikla otázka, či parc. č. XXXX/XX je príľahlým pozemkom k parc. č. XXXX/XX, ktorá je zastavaná bytovým domom. Je nepochybné, že parc. č. XXXX/XX obklopuje po celom obvode stavbu bytového domu a jedine prechodom cez predmetnú parcelu sa žalovaná môže dostať do bytového domu a k verejnej miestnej komunikácii. Poukázala na § 23 ods. 1 a ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov i odbornú teóriu a uviedla, že z pravidiel formálnej logiky jednoznačne vyplýva, že parc. č. XXXX/XX je príľahlým pozemkom k parc. č. XXXX/XX, ktorá je zastavaná bytovým domom a s bytovým domom tvorí funkčný celok, pričom slúži k zabezpečeniu užívania jednotlivých bytov, či nebytových priestorov v bytovom dome. Z uvedeného dôvodu nie je na mieste polemika o existencii či neexistencii zákonného vecného bremena vo vzťahu k parc. č. XXXX/XX. Žalobkyňa neprislúcha právo na náhradu za zákonné vecné bremeno. Právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vzniklo jednorazovo pre toho, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku k dátumu účinnosti tohto zákona, teda 1. septembra 1993. Toto právo nevzniká pre ďalších vlastníkov, ktorí nadobudli pozemok neskôr. Rovnaký právny záver vyplýva aj z judikátu R 73/2016. Žalobkyňa teda nie je nositeľkou subjektívneho práva, ktorého sa v konaní domáha, čo znamená, že jej chýba aktívna vecná legitímácia.

4.4. Žalovaná sa plne stotožňuje aj so závermi prvostupňového a aj odvolacieho súdu o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie v zmysle § 77 CSP.

4.5. Podľa žalovanej dovolateľka neuviedla žiadne skutočnosti, resp. taký nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktorým by došlo k znemožneniu realizácie jej procesných práv, čím by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolaniu nemožno vyhovieť.

6. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013 a 3Cdo/357/2016).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Právna úprava dovolacieho konania dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania. K posúdeniu dôvodnosti dovolania môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

8. Dovolateľka uplatnila dovolací dôvod výlučne podľa § 420 písm. f) CSP.

9. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP, na ktoré dovolateľka odkazovala v dovolaní, zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky.

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017 a 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k vade zmätočnosti namietanej dovolateľkou.

14. Dovolateľka poukazovala na skutočnosť, že konanie je postihnuté vadou konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keď odvolací súd ignoroval skutočnosť, že súd prvej inštancie nedôvodne zamietol jej návrh na vykonanie dokazovania za účelom zistenia rozhodujúcich skutočností (výsluch žalovanej a nariadenie znaleckého dokazovania), zamietnutie návrhu na vykonanie výsluchu žalovanej nebolo súdom prvej inštancie odôvodnené, pričom odvolací súd taktiež nevykonanie týchto dôkazov dostatočne neodôvodnil. Z tohto dôvodu považovala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu za nepreskúmateľný a arbitrárny, porušujúci jej právo na spravodlivý proces. Namietala i nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom.

15. K arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorú dovolateľka v súvislosti s nevykonaním ňou navrhnutých dôkazov namietala, Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vo viacerých svojich rozhodnutiach, napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto

právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012).

16. Pokiaľ dovolateľka v dovolaní (rovnako aj v odvolaní) namietala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu (aj okresného súdu) a tvrdila, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo nevykonaním ňou navrhnutých dôkazov - výsluch žalovanej a nariadenie znaleckého dokazovania (bod 3.1. tohto rozhodnutia), dovolací súd zo spisu zistil, že žalobkyňa navrhla vykonanie dôkazu - výsluchu žalovanej na pojednávaní súdu prvej inštancie dňa 5. októbra 2022 v súvislosti s námietkami, ktoré boli vznesené žalovanou v konaní, s odkazom na svoje písomné vyjadrenie z 22. októbra 2021. Zároveň navrhla nariadiť znalecké dokazovanie na exaktné preukázanie výšky nárokov uplatňovaných žalobkyňou. Súd prvej inštancie žalobu zamietol primárne z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne, keď na základe medzi stranami nesporného skutkového stavu (body 10. až 14. rozsudku súdu prvej inštancie) mal za to, že parc. č. XXXX/XX predstavuje „prilahlý pozemok, pretože žalovaná, ale ani ostatní vlastníci bytov a nebytových priestorov v bytovom dome súp. č. XXXX nemajú reálnu možnosť sa dostať do vchodu bytového domu inak, než po predmetnej parcele C-KN č. XXXX/XX a rovnako to platí aj pre možnosť vjazdu do všetkých garáží predmetného bytového domu. Skutkovo teda parcela C-KN č. XXXX/XX spĺňa definičné kritériá prilahlého pozemku v celom rozsahu.“ Keďže žalobkyňa vlastnícke právo k predmetnému pozemku nadobudla v čase, kedy bolo na parcelách C-KN č. XXXX/XX a č. XXXX/XX zo zákona zriadené vecné bremeno v prospech žalovanej, a teda k vzniku vecného bremena v zmysle § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov došlo v čase, kedy žalobkyňa nebola vlastníčkou predmetných parciel, konštatoval, že žalobkyňa v tomto konaní nie je aktívne vecne legitimovaná. V bode 39. rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že „...V prípade nedostatku vecnej legitimácie v konaní nie je potrebné, účelné, a teda ani hospodárne zaoberať sa meritom veci vykonávať ďalšie dokazovanie. Nedostatok vecnej legitimácie vedie vždy bez ďalšieho k meritórnemu zamietnutiu žaloby.“ Dovolací súd poukazuje na bod 13. odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu, v ktorom krajský súd uviedol: „K odvolacej námietke o nevykonaní navrhnutých dôkazov odvolací súd uvádza, že nevykonanie navrhnutých dôkazov súdom prvej inštancie, odvolací súd nehodnotí ako odňatie možnosti konať pred súdom. Vo všeobecnosti pod odňatím možností konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú, za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. O naplnenie tohto odvolacieho dôvodu pôjde vždy aj vtedy, ak hrubé vady v postupe prvoinštančného súdu spôsobili, že strane sporu bola odňatá reálna a efektívna možnosť konať pred súdom. Prvoradou povinnosťou súdu je totiž zabezpečiť svojou činnosťou výkon spravodlivosti. Navrhované dôkazy žalobkyňou odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie nepovažoval za potrebné vykonať, nakoľko podstatné pre vyriešenie predmetnej veci bolo právne posúdenie veci, čo súd prvej inštancie dostatočne a správne hodnotil aj bez výsluchu žalovanej a nariadenia znaleckého dokazovania podľa § 207 CSP. Otázky, ktoré žalobkyňa uvedenými návrhmi chcela vyriešiť, neboli pre posúdenie predmetnej veci potrebné z nižšie uvedených dôvodov.“ V bode 21. napadnutého rozsudku odvolací súd ďalej vo vzťahu k skutkovému stavu zistenému dokazovaním vykonaným súdom prvej inštancie uviedol: „...Z listinných dôkazov predložených žalobkyňou, aj z jej tvrdení nerozporovaných žalovanou nepochybne vyplýva, že pozemok C KN č. XXXX/XX je zastavaný bytovým domom a vo vzťahu k tomuto pozemku je aj zapísané v katastri nehnuteľností zákonné vecné bremeno v prospech vlastníkov stavby podľa § 23 ods. 5 ZoVB. Parcela C KN XXXX/XX obklopuje po celom obvode stavbu bytového domu so súp. č. XXXX a jedine cez tento pozemok je zabezpečený vstup do bytového domu, ako aj prístup k jednotlivým garážam umiestneným v bytovom dome, pričom jedine prechodom resp. prejazdom cez pozemok vo výlučnom vlastníctve žalobkyne má možnosť žalovaná dostať sa k verejnej miestnej komunikácii. Tieto skutočnosti taktiež neboli medzi stranami sporné. Za tohto skutkového stavu je preto aj podľa odvolacieho súdu dôvodné považovať parcelu C KN č. XXXX/XX za prilahlý pozemok. Tento záver je možné oprieť o závery právnej doktríny, či už tie, ktoré boli citované už v rozsudku súdu prvej inštancie, alebo aj o zdroje novšieho dáta.“....

16.1. Dovolací súd poukazuje na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, podľa ktorej je ustálený názor, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn.

1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017 a 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti (II. ÚS 465/2017 a III. ÚS 40/2020).

16.2. Najvyšší súd tiež pripomína, že dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorého si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa týka žaloba, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom sporovom konaní viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky nimi navrhované dôkazy. Súd nižšej inštancie neboli povinné vykonať všetky navrhnuté dôkazy, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patri výlučne súdu, a nie stranám (§ 185 ods. 1 CSP). Ak sa súd rozhodne, že určité dôkazy nevykoná (napr. preto, že sú podľa jeho názoru pre vec nevýznamné alebo nadbytočné) alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za vadu zmätočnosti (viď R 125/1999). Procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil.

16.3. Napokon dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018).

16.4. V rámci tejto kontroly dovolací súd má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neutržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

16.5. V prípade, ak súd nevykoná určitý, stranou sporu navrhnutý dôkaz, uvedený stav môže potom navodzovať možnú existenciu tzv. opomenutého dôkazu. Podľa doktríny opomenutých dôkazov je opomenutým predovšetkým taký dôkaz, ktorého vykonanie má pre rozhodnutie vo veci zásadný význam, avšak vo veci konajúci súd jeho vykonanie bez adekvátneho odôvodnenia nezrealizuje, prípadne jeho vykonanie opomenie bez akéhokolvek odôvodnenia.

16.6. V predmetnom spore však takýto stav nenastal. Súd nižšej inštancie nevykonanie ďalšieho dokazovania, a to výsluchom žalovanej a vykonaním znaleckého dokazovania za účelom zistenia výšky nároku žalobkyne, odôvodnili tzv. bezvýznamnosťou vykonania označených dôkazov pre rozhodnutie v tomto spore vzhľadom na to, že medzi stranami nebolo sporné, že parc. č. XXXX/XX obklopuje po celom obvode stavbu bytového domu a výlučne cez tento pozemok je zabezpečený vstup do bytového domu, ako aj prístup k jednotlivým garážam umiestneným v bytovom dome a výlučne prechodom resp. prejazdom cez tento pozemok má možnosť žalovaná dostať sa k verejnej miestnej komunikácii, na ktorom nespornom skutkovom zistení založili svoj právny názor o tom, že parc. č. XXXX/XX predstavuje tzv. príľahlý pozemok v zmysle § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a na tomto základe následne dospeli k právnenému záveru o nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne v konaní. Dovolací súd poznamenáva, že žalobkyňa návrh na výsluch žalovanej v

konaní pred súdom prvej inštancie ani podrobnejšie neodôvodnila; to že dôkaz navrhuje vykonať za účelom preukázania skutkového tvrdenia, že žalovaná a ostatní vlastníci bytov na spornej nehnuteľnosti parkujú svoje motorové vozidlá, či využívajú jej časť ako záhradky, uviedla žalobkyňa prvýkrát až v odvolaní. Uvedené podľa názoru dovolacieho súdu nedáva podklad pre záver, že by súdy nižších inštancií nevykonaním žalobkyňou navrhnutého dôkazu, či nedostatočným odôvodnením jeho nevykonania bez racionálneho uváženia s ohľadom na priebeh konania a stav dokazovania založili procesnú vadu zmätočnosti, či arbitrárnosti rozhodnutia v zmysle § 420 písm. f) CSP.

16.7. Z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) je jednoznačné, že ide o prípad subjektívnej nespokojnosti dovolateľky s tým, ako sa s jej námietkami a argumentáciou vysporiadal súd prvej inštancie i odvolací súd. Zjavnou snahou dovolateľky bolo uplatniť vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, pretože závery odvolacieho súdu nebola ochotná prijať za správne.

17. Dovolacie námietky žalobkyne smerujú aj k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom. Nesprávne právne posúdenie predstavuje v zmysle § 432 ods. 1 a 2 CSP relevantný spôsob vymedzenia dovolania prípustného podľa ustanovenia § 421 CSP, nesprávnym právnym posúdením veci však nemožno odôvodniť dovolanie prípustné podľa § 420 CSP. Nesprávne právne posúdenie nezakladá vadu zmätočnosti (viď R 24/2017). Z tohto dôvodu dovolací súd konštatuje, že ani v tejto časti nie je dovolací dôvod odôvodnený v súlade s ustanovením § 431 ods. 2 CSP.

18. Dovolateľka v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu § 420 písm. f) CSP ďalej namietala posúdenie veci odvolacím súdom nesprávnym procesnoprávnym názorom, že jednotliví vlastníci bytov v bytovom dome, tvoria nerozlučné procesné spoločenstvo podľa § 77 CSP.

18.1. Z obsahu napadnutého rozsudku je zrejmé, že odvolací súd svoje potvrdzujúce rozhodnutie založil len a výlučne na závere o zistenom nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne. V bode 24. napadnutého rozsudku uzavrel: „Tento záver odvolacieho súdu ohľadom absencie aktívnej legitímácie žalobkyne je rozhodujúci na konštatovanie správnosti výroku rozhodnutia súdu prvej inštancie.“ V bode 25. napadnutého rozsudku konštatoval, že „S poukazom na túto skutočnosť, ktorá samostatne postačuje na potvrdenie vecne správneho výroku súdu prvej inštancie odvolací nepovažoval za dôvodné sa zaoberať ostatnými odvolacími dôvodmi.“

18.2. Keďže na závere o nedôvodnosti žaloby pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovanej odvolací súd svoje rozhodnutie vôbec nezaložil, a tento záver založil len a výlučne na konštatovaní nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobkyne, táto dovolacia námietka žalobkyne je neopodstatnená.

19. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzavrel, že také pochybenia súdov v procese dokazovania, ktoré by znemožnili žalobkyňi uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP z obsahu spisu vrátane rozsudkov súdov nižšej inštancie nevyplýva, preto dovolanie žalobkyne ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

20. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyňi v súlade so zásadou úspechu vyplývajúcou z § 255 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.